

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

H 3

DOM
2026-02-26
Meddelad i Luleå

Mål nr
251-26

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]
4. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2026-01-15, diariennr 1285-2026, se bilaga 1

SAKEN

Licensjakt efter lodjur

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår yrkandena från [REDACTED] och [REDACTED] om att förvaltningsrätten ska inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND OCH PARTERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) beslutade om licensjakt efter 3 lodjur i länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas fr.o.m. den 1 mars 2026 t.o.m. den 31 mars 2026 eller till en tidigare tidpunkt då länsstyrelsen avlyser jakten. Skäl, jaktområden, villkor och övriga detaljer framgår av bilaga 1.

██ yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva beslutet om licensjakt efter lodjur. Vidare yrkas att rätten inhämtar förhandsavgörande från EU-domstolen dels i fråga om det är förenligt med stöd av artikel 16.1 och bilaga 4 till rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) att bedriva jakt på lodjur enbart i syfte att minska lodjursstammens storlek, dels angående tolkningen av ”behöriga nationella myndigheterna” i samma direktiv.

██████████ yrkar att beslutet om licensjakt ska ogiltigförklaras.

██ yrkar att beslutet om licensjakt på lodjur ska upphävas samt att förvaltningsrätten ska inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

██████████ yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva beslutet.

Länsstyrelsen ändrar inte beslutet.

Både i länsstyrelsens beslut och ██████████ talan åberopas rapporten *Inventering av lodjur 2025* av Rovdata, SLU och Viltskadecenter (hädanefter ”inventeringsrapporten”). Länsstyrelsen har också gett in rapporten *Beskattningsmodell för lodjur, Prognoser för den svenska lodjurspopulationen 2027*

vid olika beskattningsnivåer under 2026 av SLU och Viltskadecenter (beskattningsrapporten). [REDACTED] åberopar bl.a. bedömningen från Länsstyrelsen i Norrbottens län att inte besluta om licensjakt på lodjur 2026, rapporten *En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning* från SLU/Umeå universitet 2021 (attitydundersökningen), Viltskadecenters statistik från 2024 om skador av stora rovdjur och stora fåglar på tamdjur, hundar och gröda, Viltskadecenters rapport *Stängsling mot rovdjur* från 2014 och 2021, samt rapporten *Rödlistade arter i Sverige 2020* från SLU och Artdatabanken. Nordulv åberopar EU-kommissionens tillkännagivande *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, Bryssel 2021. [REDACTED] åberopar bl.a. rapporten *Lynx gene flow i Fennoscandia* från SLU och Viltskadecenter 2024, och hänvisar även till attitydundersökningen. Också [REDACTED] åberopar attitydundersökningen.

Vad som i övrigt har framförts i målet kommer att framgå nedan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen (1987:259) eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen (3 § första stycket jaktlagen). Jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara (27 § jaktlagen).

Av 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (hädanefter "förvaltningsförordningen") framgår följande. För förvaltningen av stora rovdjur ska det finnas rovdjursförvaltningsområden enligt följande.

1. Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

2. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

3. Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av länen inom områdena. Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden (5 § förvaltningsförordningen).

Förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus (GYBS) hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden, se 23 c § jaktförordningen (1987:905).

Om det finns förutsättningar enligt 23 c § jaktförordningen och något annat inte följer av 24 a § samma förordning, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter bl.a. lo. Ett sådant beslut får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar (23 d § jaktförordningen). Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett sådant rovdjursförvaltningsområde som avses i 2 § förvaltningsförordningen att besluta om licensjakt efter bl.a. lo med stöd av 23 d § jaktförordningen, under förutsättning att antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen (24 a § andra stycket jaktförordningen).

Nämnda bestämmelser i jaktförordningen är del av Sveriges införlivande av art- och habitatdirektivet. Enligt dess artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att bl.a. avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjuret (*Lynx lynx*) omfattas av det strikta skyddet i nämnda bilaga. I artikel 16.1 anges undantagen från detta skydd vari punkt e) svarar mot kraven på licensjakt i 23 c § jaktförordningen. Den begränsade mängden för undantaget ska, enligt punkt 16.1 e, fastställas av de behöriga nationella myndigheterna.

EU-domstolen har uttalat att undantagsbestämmelserna ska tolkas restriktivt och att beslutande myndighet har bevisbördan för att det finns nödvändiga förutsättningar för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet (C-342/05 *Kommissionen mot Finland*, punkt 25). Vidare följer av proportionalitetsprincipen att undantag från artskydd ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget (C-76/08, *Kommissionen mot Malta* punkt 57 och 64).

I avgörandet C-674/17 *Tapiola*, som gällde stamvårdande jakt på varg, en art som vid tidpunkten hade strikt skydd, uttalar EU-domstolen att artikel 16.1 i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer inom de arter som nämns bilaga 4 a, förutsatt att vissa däri föreskrivna specifika villkor är uppfyllda (punkt 32). Härvid krävs att de mål som eftersträvas med jakten är klart och tydligt underbyggda, att myndigheten kan styrka att undantagen är ägnade att uppnå målen, att det i tillräcklig mån fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av GYBS för artens

naturliga utbredningsområde med bedömning på både riks- och regionnivå samt att jakten sker under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning avseende ett fastställt antal individer (punkt 80). Bekämpandet av tjuvjakt kan åberopas som en metod som bidrar till att bibehålla eller återställa GYBS hos den berörda arten, och således som ett mål som omfattas av artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet (punkt 43). Det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av GYBS hos en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget (punkt 66).

Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag (artikel 2.3 art- och habitatdirektivet). Detta utgör dock inte ett självständigt undantag från skyddssystemet och kan inte åberopas för att undgå skyldigheten att säkerställa att insamling av exemplar av en art i naturen är förenligt med bibehållandet av en GYBS för denna art (C-629/23 *Eesti Suurkisjad*, punkt 70).

Processuella frågor

██████████ ifrågasätter att länsstyrelsen, utifrån begreppet ”de behöriga nationella myndigheterna” i artikel 16.1 art- och habitatdirektivet, har behörighet att besluta om licensjakt och framför bl.a. att utan sådan behörighet är beslutet en nullitet. Rovdjursföreningen har begärt att förhandsavgörande ska inhämtas också avseende beslutets innehåll.

██████████ begär att förvaltningsrätten, ifall den överväger att fastställa beslutet, ska inhämta förhandsavgörande i frågan om det är förenligt med art- och habitatdirektivets rekvisit ”begränsad omfattning” att tillåta årligt

återkommande beståndsbegränsande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, när den nationella tilldelningen uppgår till 11 procent av medlemsstatens totala population och jakten inte är riktad mot identifierade skadeindivider.

Förvaltningsrättens bedömning

Länsstyrelsen har fattat beslutet efter delegation från Naturvårdsverket, beslut NV-03752-24, som i sin tur fattats med stöd av 24 a § jaktförordningen. Att en länsstyrelse då är behörig myndighet att besluta om jakt kan uttolkas ur en stor mängd praxis, bl.a. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2016 ref. 89. En länsstyrelse är en statlig myndighet som samtidigt kan antas ha bättre förutsättningar än Naturvårdsverket att ta hänsyn till förhållandena i det enskilda länet och att samråda med lokala aktörer. På denna punkt saknas skäl att ingripa mot beslutet eller att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

I övrigt bedömer förvaltningsrätten att rättsläget enligt EU-rätten, som summeras ovan i de allmänna förutsättningarna och nedan avseende de specifika förutsättningarna för licensjakt, är tillräckligt tydligt och att inhämtande av förhandsavgörande även i denna del är obehövligt. Yrkandena om detta ska därför avslås.

Stammens storlek och sammansättning, GYBS och försiktighetsprincipen

██████████ framför bl.a. följande. Hela Sverige utom Gotland är det naturliga utbredningsområdet för lodjuret. Norrbottens län har inte beviljat någon licensjakt på lodjur för 2026, med motiveringen att lodjursstammen inte återhämtat sig tillräckligt. Senast licensjakt efter lodjur skedde i Norrbottens län var 2018. Att stammen återhämtar sig så långsamt inger betänkligheter över populationens framtida bevarandestatus. Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om lodjuret verkligen har GYBS i hela utbredningsområdet. Länssty-

relsen har bevisbördan för att licensjakten jämte övriga riskfaktorer inte kommer att försvåra upprätthållandet av GYBS. Ett jaktuttag kan få oanade negativa konsekvenser. Att besluta om licensjakt förefaller vara ett uppenbart risktagande och inte förenligt med försiktighetsprincipen i EUF-fördraget. Vidare har beskattningsmodellen utgivits i oktober 2025 medan inventeringarna genomförs under tiden oktober 2024–mars 2025. Detta betyder att underlaget inte innehåller helt aktuella uppgifter. Enligt beskattningsrapporten är det en tidsfördröjning på två år mellan jaktbeslutets dataunderlag och möjligheten att mäta effekten av genomförd jakt. Detta innebär en uppenbar osäkerhet, och jakt borde inte beslutas på ett så bristfälligt underlag. Dessutom ska försiktighetsprincipen alltid beaktas. Den illegala jakten, som antas uppgå till cirka 10 procent av populationen, har överhuvudtaget inte beaktats. Till detta kommer annan oberäknelig mortalitet såsom trafikdödade djur, sjukdomar och andra skador som kan påverka lodjurspopulationen.

██████████ framför bl.a. följande. EU är fört bakom ljuset av Sverige. Då antalet lodjur inte fick understiga det som fanns vid ingående av avtalet, redovisade Sverige endast det antal som inventerats i Mellansverige. Övriga cirka 1 000 lodjur redovisades aldrig till EU. Lodjuren är liksom vargarna isolerade från genetiskt utbyte och riskerar att drabbas av inavelsproblem över tid. Det är viktigt att bibehålla ett högre antal lodjur för att motverka att detta sker.

██ framför bl.a. följande. Lodjuret är rödlistat som sårbart eftersom arten löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv. Avseende GYBS ska ingå en bedömning av artens långsiktiga livskraft. Enligt ny genetisk forskning från år 2024 är den skandinaviska och den finska lodjurspopulationen genetiskt åtskilda, och utbytet är högst någon enstaka individ per generation. Forskarna konstaterar att detta genflöde är tillräckligt för att undvika fullständig genetisk isolering, men inte för att snabbt eller robust stärka den genetiska variationen i den skandinaviska populationen. Det svenska referensvärdet för lodjur har fastställts utan en redovisad särskild analys av

populationens effektiva storlek. Det krävs en försiktighetsbaserad bedömning som även beaktar genetiska marginaler, kumulativa effekter av jakt och annan dödlighet samt osäkerheter i populationens långsiktiga utveckling. Andra orsaker till dödlighet, dvs. illegal jakt, skyddsjakt, trafikskador och liknade faktorer, måste beaktas vid bedömningen av om licensjakten kan utföras utan att försvåra upprätthållande av GYBS. Då beslut om licensjakt i Norrbottens län inte fattats sedan år 2018, är det inte visat att lodjuret har GYBS i hela sitt utbredningsområde. Eftersom det finns risk att lodjurspopulationen i Sverige inte uppnår GYBS, anser Naturskyddsföreningen att försiktighetsprincipen måste väga extra tungt i detta fall.

██████████ framför bl.a. följande. Enbart populationsstorlek är inte tillräckligt för att bedöma GYBS enligt EU-rätten. Beslutet redovisar inte hur licensjakten påverkar lodjurens genetiska variation, reproduktion och populationsstruktur. Enligt försiktighetsprincipen ska åtgärder som riskerar att försämra en arts bevarandestatus inte genomföras utan tydlig evidens. Lodjurens reproduktionstakt är relativt låg. I snitt får en hona två ungar per kull. De flesta honor får bara ungar vartannat år. Honor börjar vanligtvis reproducera sig först vid 2–3 års ålder. Ungefär hälften av alla födda ungar överlever inte till nästa vinter. De vanligaste dödsorsakerna är naturlig svält och konkurrens om föda, sjukdomar och svag kondition, predation av andra rovdjur, att modern dör t.ex. genom jakt, samt mänsklig påverkan av trafik, jakt eller störningar. Det kan noteras att i Länsstyrelsen i Norrbottens län bedömer lodjursstammen i länet ännu inte har återhämtat sig efter tidigare jakt. Jakt kan leda till färre reproducerande honor, fler unga individer och minskad genetisk stabilitet. Lodjur vandrar inte heller på samma sätt som vargen gör, varför det inte går att räkna med genetiskt tillskott från Finland. Med en så liten population finns en klar risk för inavelsdepression.

Förvaltningsrättens bedömning

Som framgår av 24 a § jaktförordningen måste antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiga de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen. Vidare har EU-domstolen uttalat att det som huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma dess inverkan på bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet (*Tapiola* punkt 59). Detta medför dock enligt förvaltningsrättens mening inte att frånvaro av beslutad licensjakt i ett visst län kan tas till intäkt för att GYBS är hotad på nationell nivå.

Västra Götalands län ingår i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Det överklagade beslutet är ett av åtta beslut som avser licensjakt på lodjur 2026 i detta förvaltningsområde. Sammanlagt har 74 lodjur tilldelats genom besluten för mellersta rovdjursförvaltningsområdet, och 153 i hela landet.

Naturvårdsverket har i beslut NV-02105-23, som gäller t.o.m. den 29 april 2029 så länge inte annat beslutas, angett miniminivån för lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområde till 347 individer, varav 44 i Västra Götalands län. För hela Sverige anges miniminivån till 870 lodjursindivider.

Av inventeringsrapporten framgår att vid den senaste säsongen, 2024/25, kvalitetssäkrades 234 familjegrupper i Sverige. En familjegrupp är detsamma som en föryngring, och motsvarar cirka sex individer, med mindre variationer av omräkningsfaktorn mellan olika delar av landet. I hela Sverige uppskattades antalet lodjur till mellan 1 152 och 1 581, ett spann där mittpunkten är 1 367 individer. Den svenska lodjursstammen kommer uppenbart att ligga högt över den nationella miniminivån även efter årets licensjakt om den genomförs.

Enligt beskattningsrapporten uppskattas lodjursstammen för den pågående säsongen 2025/26 till 481 individer i mellersta rovdjursförvaltningsområdet,

och en beskattning på 40 lodjur antas motsvara den potentiella tillväxttakten, vilken – oaktat vad [REDACTED] och [REDACTED] framfört – tar hänsyn till all dödlighet utom legal jakt. En licensjakt på 74 lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet kan därmed antas medföra en marginell minskning av antalet lodjur i detta förvaltningsområde, vilket dock ändå kommer att ligga högt över den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån. Det finns en tillräcklig marginal för den osäkerhet i beskattningsrapporten som uppenbart föreligger och som särskilt påtalas av [REDACTED]

Också på länsnivå framstår miniminivån som ohotad. I inventeringsrapporten anges att Västra Götalands län under senaste säsongen hade 11,5 föryngringar av lodjur, varav 2,5 avser 5 föryngringar som delas med annat län eller med Norge och därför räknas som en halv föryngring vardera i länet.

Förvaltningsrätten finner att länsstyrelsens beslut är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt inte försvårar upprätthållande av GYBS avseende vare sig det lokala eller nationella beståndet. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit tillräckliga belägg för att den svenska lodjursstammen för närvarande är hotad av inavel. Lodjur är inte en utrotningshotad art i Sverige och länsstyrelsen har inte trätt över försiktighetsprincipen. Att Norrbottens län inte igår i årets licensjakt, leder inte till annan bedömning. Det saknas skäl för ingripande mot beslutet på de rubricerade grunderna.

Licensjaktens syfte

[REDACTED] framför bl.a. följande. Det saknas stöd för beslut om återkommande jakt i populationsbegränsade syfte på en strikt skyddad art i de uttömmande undantagen i artikel 16 art- och habitatdirektivet. Varken av direktivet eller jaktförordningen framgår att undantag kan ges för jakt på en

sådan art för att verkställa politiska beslut. Någon redovisning av att licensjakt har en positiv effekt på lodjurspopulationen kan inte utläsas av beslutet.

██████████ framför bl.a. följande. Argumentet att jaktens syfte är att förhindra skada ifrågasätts eftersom endast skadorna är få och bl.a. avser jakthundar. Lodjur attackerar inte jakthundar helt oprovocerade. De försvarar sig mot jagande hundar. Det är inte lodjuren som är problemet utan de jagande hundarna när jakthundar skadas. Det är hunden som söker upp lodjuret och aldrig tvärtom. Har man inte en hund som är ren på den art som ska jagas kanske man inte skall släppa den utan skyddsväst vid jakt.

████████████████████ framför bl.a. följande. Det är inte visat att en omfattande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, motverkar socioekonomiska konsekvenser på ett sådan sätt att det motiverar jakten. Eftersom licensjakten riskerar att försvåra upprätthållandet av GYBS för lodjuren i Sverige får hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov inte beaktas, jfr vargdomen *Eesti Suurkijsjad*. Länsstyrelsen, som har beviljat licensjakt på 3 lodjur, ger ingen beskrivning alls av faktiska skador senaste året. Att det har skett enstaka skador orsakade av lodjur eller att populationen av lodjur har ökat betyder inte automatiskt att de strikta kraven för undantag i art- och habitatdirektivet och jaktförordningen är uppfyllda.

██████████ framför bl.a. följande. Av EU-domstolens praxis framgår att ett undantag med stöd av artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet måste ha ett ändamål som framgår av beslutet. Detta ändamål måste ha stöd i direktivet. Länsstyrelsen har inte påvisat något behov av jakt på lodjur. Lodjur äter företrädesvis rådjur. Det finns inte samma byteskonkurrens med jägare som kan uppstå när det gäller varg, vilken företrädesvis livnär sig på älg. Det finns inget stöd för att tala om en bristande acceptans för lodjur. Lodjur är tvärtom populära. Skadorna på tamdjur i flera fall är så låga att de inte finns.

Förvaltningsrättens bedömning

Varken art- och habitatdirektivet eller svensk lag anger något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att licensjakt ska kunna beslutas. För bedömning om syftet kan nås med annan lämplig lösning och om undantaget är proportionerligt, måste det ändå finnas ett syfte med licensjakten. Högsta förvaltningsdomstolen har ansett att det ligger inom en överprövande domstols kompetens att pröva om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (HFD 2016 ref. 89). I *Tapiola* understryks att ett tydligt angivet mål måste åberopas till stöd för beviljande av undantag. Det får bara göras i konkreta enskilda fall, för att uppfylla klart definierade krav och motsvara specifika situationer (punkt 41).

Det övergripande och långsiktiga målet för svensk rovdjurspolitik inbegriper att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras och att socioekonomisk hänsyn ska tas (prop. 2012/13:191 s. 1 och 29). Dock behöver det för licensjakt inte föreligga någon förestående allvarlig skada eller uppfyllas något annat av rekvisiten för skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen.

I länsstyrelsens beslut utvecklas licensjaktens syfte att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar lodjursförvaltning, förbättra möjligheten för samexistens mellan rovdjur och människor och på detta sätt bevara lodjursstammens GYBS. Eftersom lodjursangrepp på tamdjur i länet varierat kraftigt mellan olika år är det enligt länsstyrelsen viktigt att försöka bibehålla låga skadenivåer. Jaktområdena har begränsats till de områden i länet där flest lodjursfamiljer har kvalitetssäkrats. Förtroendet för förvaltningen är enligt länsstyrelsens bedömning en nyckelfaktor för lodjurets GYBS i Sverige och i länet på lång sikt. Länsstyrelsen hänvisar också till förvaltningsplanen för rovdjur i Västra Götalands län som beslutats av Viltförvaltningsdelegationen.

Förvaltningsrätten anser att angivna syften kan godtas, jfr Kamrarrätten i Sundsvalls dom den 31 januari 2022, mål nr 545-21. Syftet att stärka förtroendet för rovdjursförvaltningen och acceptansen för vilda lodjur i länet, vilket är ägnat att minska den sociala acceptansen för illegal jakt, ligger enligt förvaltningsrättens mening i linje med art- och habitatdirektivet, jfr *Tapiola* punkt 43). Vidare nämner beslutet syftet att förebygga påverkan på löshundsjakt. Förvaltningsrätten anser att detta ingår i sådana ekonomiska, sociala och kulturella behov och regionala/lokala särdrag som ska tas hänsyn till enligt artikel 2.3 art- och habitatdirektivet (jfr även *Tapiola* punkt 25), och som i detta fall inte ska åsidosättas med stöd av vargdomen *Eesti Suurkisjad* från EU-domstolen eftersom förvaltningsrätten har bedömt att den svenska lodjursstammens bevarandestatus inte är hotad.

Förvaltningsrätten bedömer att licensjaktens syften är tydliga och relevanta samt inte motsägs av att, enligt den åberopade attitydundersökningen, en majoritet har en positiv bild av lodjur. Sammantaget saknas det skäl för ingripande mot beslutet på denna grund.

Selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden samt villkor

██████ framför bl.a. följande. Jakten kommer att bedrivas mitt under lodjurets parningssäsong vilket bryter mot art- och habitatdirektivet. Dessutom får jägarerna träna hundarna inför jakten redan den 1 februari, så störningen gäller från februari till 31 mars vilket är hela parningstiden. Snödjupet är mycket högt med inslag av skare som inte bär ett djur som flyr i panik. Detta riskerar allvarlig skada både på det jagade lodjuret och de jagande hundarna.

████████████████████ framför bl.a. följande. Lodjurens parningstid inleds i början av mars och sammanfaller således med jakttiden. Hundanvändning är tillåten och två hundar får samtidigt ställa eller förfölja ett och samma lodjur. Länsstyrelsen tillåter också spårning och ringning med motordrivna fordon,

trots att detta enligt huvudregeln är förbjudet. Sammantaget innebär detta en intensiv jaktform med hög grad av störning av lodjurens naturliga beteenden under en biologiskt känslig period. Det riskerar att störa lodjurens rörelsemönster och sociala interaktioner, skapa instabilitet i parbildning och medföra stress som kan minska sannolikheten för lyckad parning. Utebliven eller störd reproduktion under ett enskilt år kan få konsekvenser för populationens utveckling över längre tid.

██████████ framför bl.a. följande. Jakten bedrivs under lodjurens parningstid, vilket bryter mot artikel 12 art- och habitatdirektivet. Den frågan berörs inte ens i beslutet. Jakt försämrar populationens långsiktiga livskraft.

Förvaltningsrättens bedömning

Villkoret om högst två hundar som får förfölja ett och samma lodjur är tillåtet enligt 4 kap. 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Villkoret om jakttid följer vad som anges i 5 kap. 4 § samma föreskrifter. Enligt sistnämnda bestämmelse är jakttiderna för licensjakt på lo i norra rovdjursförvaltningsområde hela perioden från den 1 mars till den 15 april, och i övriga delar av landet hela perioden från den 1 mars till den 31 mars. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit att dessa villkor överträder EU-rätten.

Såsom ██████████ framfört, är huvudregeln enligt 31 § jaktlagen att jakt inte får ske från motordrivna forskaffningsmedel. Det följer dock av 21 § jaktförordningen att dispens får beslutas bl.a. om detta behövs för att licensjakt på lo ska kunna genomföras. Det krävs enligt paragrafen också att det inte finns någon annan lämplig lösning och att upprätthållandet av GYBS hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras. Undantag beslutas av den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet. I detta

fall har länsstyrelsen tillåtit motorfordon för ringning och sökning efter lodjurs-spår, men inte för att skjuta, spåra, förfölja eller genskjuta lodjur från fordonet. Förvaltningsrätten bedömer, särskilt mot bakgrund av lodjurets snabbhet, att sökning med motordrivet fordon behövs för att genomföra licensjakten och att det inte finns någon annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten har enligt ovan bedömt att lodjurets GYBS inte är hotad, och villkoret om motordrivet fordon ändrar inte denna bedömning. Villkoret bedöms inte strida mot gällande rätt.

Licensjakten i länet får pågå under en månad, avser högst 3 individer och är inte ägnad att minska antalet lodjur till lägsta tillåtna nivå. Annat har inte framkommit än att kravet på strängt kontrollerade förhållanden är uppfyllt. Kravet på selektivitet är också uppfyllt (jfr HFD 2023 not. 39, punkt 30). Skäl saknas för ingripande mot beslutet på någon av dessa grunder.

Annan lämplig lösning

██████████ framför bl.a. följande. Det går att genom förebyggande åtgärder hindra eller i vart fall minimera riskerna för lodjursangrepp på tamdjursbesättningar. En sådan förebyggande åtgärd är att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. I en rapport från SLU/Viltskadecenter 2021 från 2021 framkom att ett stängsel bestående av färnät kompletterat med två eltrådar inte passerades av något lodjur.

██████████ framför bl.a. följande. Alla förebyggande lösningar måste uttömmas framför att döda en strikt skyddad art. Det kan t.ex. vara rovdjursavvisande stängsel, att ta in tamdjur på kvällen och anpassa mänsklig verksamhet till förekomst av rovdjur. Att ett lodjur rent fysiskt kan ta sig över ett hinder innebär inte att rovdjursavvisande stängsel saknar effekt eller inte är ett relevant alternativ. Bedömningen måste ta sikte på hur lodjur normalt beter sig gentemot stängsel samt hur dessa är utformade, placerade och underhållna.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten noterar att länsstyrelsen har beskrivit att andra åtgärder vidtas i länet för att förebygga eller mildra skador orsakade av lodjur. I beslutet nämns ersättningar vid skador, bidrag till förebyggande insatser, skyddsjakt vid behov, och informationsinsatser.

Det som [REDACTED] har anfört om de rovdjursavvisande stängslens effektivitet, och härvid åberopat en rapport från Viltskadecenter, förtjänar att tas på allvar. En bättre dokumentation i beslutet av hur länsstyrelsen främjat rovdjursavvisande stängsel i länet skulle ha varit önskvärd.

Det framgår dock av den åberopade rapporten att försöken gjordes i djurparker, inte i lodjurens långt större naturliga utbredningsområde vari de kommer i kontakt med både inhägnade och frigående tamdjur. Härvid måste också beaktas att lodjur, liksom andra kattdjur, har en särskilt utpräglad förmåga att klättra och hoppa. Vidare ska bedömningen av om det finns annan lämplig lösning utgå från de faktiska omständigheterna vid tiden för beslutet, oaktat om det eventuellt varit lämpligt att agera på ett annat sätt i ett tidigare skede, jfr Kamrarrätten i Stockholms dom den 14 februari 2014, mål nr 3854–3856-13.

Förvaltningsrätten bedömer att syftet med licensjakten inte kan uppnås med enbart de andra åtgärder som också vidtas i länet. Också på denna grund saknas det skäl för ingripande mot beslutet.

Proportionalitetsbedömning och slutsats

[REDACTED] framför bl.a. följande. Undantag från ett strikt skydd ska vara precisa och proportionerliga, inte breda och förebyggande i största allmänhet. En central del i prövningen är skadebilden. Bedömningen av behov

av licensjakt och proportionalitet måste vila på dokumenterade angrepp av lodjur på tamdjur.

██████████ framför bl.a. följande. Beslutet uppfyller inte det EU-rättsliga kravet på proportionalitet. I beslutet anges inga omständigheter i den andra vågskålen, såsom lodjurens viktiga roll i ekosystemet, att de reglerar rådjursstammen och att många vill uppleva lodjur och motsätter sig jakt. Även lodjur som överlever den stora störningen, med hundträning och jakt med lösspringande jakthundar, kan påverkas negativt i sin fortplantning.

Förvaltningsrättens bedömning

Det överklagade beslutet innebär licensjakt på 3 lodjur, i ett i ett län med riklig utbredning av föryngringar av lodjur. Förvaltningsrätten bedömer att beslutet är proportionerligt utifrån de behov som motiverar undantag från strikt skydd.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att länsstyrelsen har visat att samtliga krav för licensjakt är uppfyllda. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Målet har avgjorts av rådmannen ██████████

I avgörandet har även nämndemännen ██████████ och ██████████ deltagit.

██████████ har föredragit målet.

Kungörelsedelgivning

Beslut om licensjakt efter lodjur i Västra Götalands län 2026

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 23 d § jaktförordning (1987:905) om licensjakt efter tre (3) lodjur i Västra Götalands län enligt förutsättningarna och villkoren som framgår nedan.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas.

Jakttid

Jakt får bedrivas från och med den 1 mars 2026 och som längst till och med den 31 mars 2026, eller till en tidigare tidpunkt då Länsstyrelsen avlyser jakten.

Tilldelning och jaktområde

Tre jaktområden finns definierade i beslutet (bilaga 2). Ett jaktområde i Färgelanda, ett söder om Borås och ett mellan Alingsås och Trollhättan. Högst ett (1) djur per jaktområde får fällas. Lodjur får fällas oavsett djurets ålder och kön. Ungdjur bör av jaktetiska skäl i möjligaste mån fällas före föräldradjur.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det tillåtna antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats inom respektive jaktområde, eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen, via SMS samt på hemsidan (www.lansstyrelsen.se/vastragotaland).

Villkor för licensjakten

För att säkerställa att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden, beslutar Länsstyrelsen att villkoren i detta beslut ska gälla. Villkoren är ställda utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2010:15) samt

Naturvårdsverkets beslut (NV-03752-24) om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter lodjur.

Söka efter spår

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 21 § jaktförordningen (1987:905) att sökning efter lodjursspår samt ringning för att fastställa djurets ungefärliga vistelseplats får ske med hjälp av motordrivet fordon, men endast på allmän eller enskild väg. Den som söker efter spår från motorfordon får inte skjuta, förfölja eller genskjuta lodjur från fordonet.

Sökning efter lodjursspår får utföras utan att jaktledaren registrerar sig i jaktregistret och hos Länsstyrelsen. Spårning får utföras från och med beslutad jaktstart till och med jaktens slut.

Rätt att bedriva jakt

Den som har jakträtt efter lodjur i området som omfattas av detta beslut får jaga enligt beslutet. Den som tänker bedriva licensjakt efter lodjur ska enligt 49 § jaktförordningen registrera sig i Naturvårdsverkets jägarregister. Anmälan kan göras via:

- Naturvårdsverkets talsvar: 0771-18 34 11 (välj djurart och ange personnummer),
- Naturvårdsverkets kundtjänst: 010-698 17 00 (ange personnummer),
- e-post till jagarregistret@naturvardsverket.se (ange personnummer),
- inloggning med Bank-ID på <https://jagarregistret.naturvardsverket.se/>

Samtliga jaktledare ska anmäla sig till Länsstyrelsens SMS-tjänst för att få meddelande om kvarvarande tilldelning.

Övriga jaktdeltagare bör också anmäla sig. SMS-tjänsten syftar till att säkerställa en snabb avlysning och minska risken för överskjutning. Observera att fastän SMS-tjänsten används är jaktledaren skyldig att minst en gång i timmen avlyssna Länsstyrelsens telefonsvar för information om återstående tilldelning (**010 – 22 450 90, knappval 1**).

Anmälan till tjänsten för att få SMS om återstående tilldelning: Skicka ett sms till **076 519 68 33** (svenskt abonnemang) alternativt **0046 76 519 68 33** utländskt abonnemang) med texten: **Spara Förnamn Efternamn LojaktVG2026**
Förnamn och Efternamn ersätts med jägarens riktiga namn.

Om du har två efternamn ska de skrivas ihop i ett ord. Varje ord separeras med mellanslag.

Jakttid

Lodjur får enligt 9 § jaktförordningen (1987:905) jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. Timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt.

Krav på eftersökshund

Vid jakt efter lo ska hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen. Detta framgår av 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).

Tillåtna jaktmedel

Av Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt (NFS 2023:8) framgår att jakt efter lodjur endast får bedrivas med kulvapen och ammunition som uppfyller kraven för klass 1 och klass 2 (kap. 2 11 § och 12 §) samt med hagelgevär i kaliber 12, 16 och 20 (kap. 3 11 § och 13 §). Det är inte tillåtet att använda fällor för fångst av lodjur med stöd av detta beslut.

Hundanvändning

Högst två hundar som förföljer ett och samma lodjur får används samtidigt. Hundarna får inte bytas ut under jakt efter ett och samma lodjur under en och samma dag enligt 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2022:4).

Länsstyrelsen erinrar om att jakten ska bedrivas med en god jaktetik enligt 27 § jaktlagen (1987:259) och att all hundanvändning ska präglas av detta. Hänsyn ska också tas till jakthundens välbefinnande enligt 5 § djurskyddslagen (1988:534) som säger att djur inte får överansträngas.

Jaktledarens ansvar

I 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för Länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur specificeras jaktledarens ansvarsområden gällande lodjursjakten.

1. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd innan varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.
2. Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och giltigt statligt jaktkort.
3. Jaktledaren ska informera skytten om dennes ansvar att rapportera fälld eller påskjuten lo till Länsstyrelsen i enlighet med 5b § jaktförordningen (1987:905).
4. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen i enlighet med 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).
5. Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om riskerna med skadskjutning av lo, uppmana jaktdeltagarna att endast skjuta med stöd och endast skjuta mot stillastående lodjur med rena sidoskott samt, vid jakt med hagelvapen, inte skjuta på avstånd över 20 meter.
6. Jaktledaren ska ansvara för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten efterlevs.
7. Jaktledaren ska minst en gång i timmen informera sig om hur många djur som återstår av tilldelningen.
Telefonswarare för kontroll av återstående tilldelning: 010 – 2245090, knappval 1.
8. Jaktledaren ska veta vilka föreskrifter beträffande jakt som gäller inom naturreservat i jaktområdet. Länk till naturreservaten i Västra Götalands län:
<https://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/besok-och-upptack.html>

Övrigt

Jaktledaren ska underlätta för besiktningspersonalen efter det att ett lodjur fällts, exempelvis genom att undvika att jaktdeltagarna trampar sönder spår vid skottplats och fallplats.

Hantering av fällt lodjur

Anmälan av fällt eller påskjutet lodjur

Den som fällt eller påskjutit ett lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen **utan dröjsmål och senast inom 30 minuter** efter att lodjuret fällts eller påskjutits. Den korta anmälningstiden är för att undvika överskjutning i jaktområdena då tilldelningen är ett lodjur per jaktområde.

Vid anmälan ska skytten ange följande uppgifter:

- skyttens och jaktledarens namn, adress och telefonnummer,
- när djuret fällts eller påskjutits (datum och klockslag),
- var djuret fällts eller påskjutits (inom vilket jaktområde och plats som går att återfinna på karta, alternativt koordinater)

För att anmäla fällt eller påskjutet lodjur, ring:

010 - 22 450 90, knappval 1

För information om återstående tilldelning, ring:

010 - 22 450 90, knappval 2 (telefonsvarare)

Besiktning av fällt lodjur

1. Länsstyrelsens besiktningsperson ska besikta samtliga fällda djur.
2. Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningsperson.
3. Om Länsstyrelsen så begär ska skottplats och fallplats omgående uppvisas.
4. Besiktningspersonen fyller tillsammans med skytten i de blanketter för fälld lo som Länsstyrelsen tillhandahåller i samband med besiktningen.

Påskjutet lodjur

Påskjutning definieras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för Länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo enligt följande: Skott har avlossats mot lodjur med avsikt att fälla detta och det kan inte uteslutas att skottet har träffat lodjuret, men lodjuret har inte fällts.

1. Den som påskjutit lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom 30 minuter efter att lodjuret fällts eller påskjutits.
2. När ett lodjur påskjutits, och det inte blir kvar på platsen, får endast sådan jakt som syftar till att fälla det påskjutna lodjuret bedrivas inom det område som

- jaktledaren ansvarar för. Licensjakten i övrigt får återupptas först efter medgivande från Länsstyrelsen.
3. Den som påskjutit ett lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att platsundersökning genomförs för att säkerställa om lodjuret är skadat eller ej, samt för att spår på skottplats och fallplats inte förstörs.
  4. Den som påskjutit ett lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att lodjuret är oskadat. Eftersök ska genomföras tills dess:
    - a) djuret påträffats dött,
    - b) djuret påträffats skadat och avlivats,
    - c) kulans anslags- eller nedslagsplats är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats,
    - d) djuret inte kan påträffas.
  5. Jaktledaren ska på begäran uppvisa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
  6. Jaktledaren ska till Länsstyrelsens besiktningsperson redovisa hur platsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på blankett som besiktningspersonen tillhandahåller.
  7. Om skadeskjutet lodjur inte anträffats ska tillgängligt material såsom blod, hår eller spillning från det skadade djuret samlas för DNA-analys, enligt besiktningspersonens instruktioner.

Avräkning av påskjutet lodjur

Påskjutet lodjur ska avräknas såvida inte kulans anslags- eller nedslagsplats från det avlossade skottet är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats, eller om det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att lodjuret inte skadats.

Fälls lodjur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter lodjur är tillåten, ska dessa djur inte avräknas licenstilldelningen.

Hantering av skinn och kropp från fällt lodjur

Skinn från fällt lodjur tillfaller jakträttshavaren under förutsättning att:

- Länsstyrelsens besiktningsperson har tagit ett hudprov (ca 1x3 cm) från fällt djur. Om djuret är eller kan tänkas vara angripet av skabb ska ytterligare hudprov tas från angripen del eller delar.

- Flådd kropp inklusive huvud överlämnas till Länsstyrelsen enligt överenskommelse med besiktningsperson.
- Jakten i övrigt har skett i enlighet med jaktlagstiftningen och villkoren i Länsstyrelsens beslut om licensjakt.

Skinnet ska av besiktningsperson märkas med transponder (mikrochip) vid sidan av flåsnittet vid buk eller bröst. Uppgifter om chipnummer ska anges på särskild blankett som besiktningspersonen tillhandahåller. Länsstyrelsens besiktningsperson ansvarar för att flådd kropp inklusive huvud och hudprov tas om hand och fraktas till SVA. Kroppen ska vara komplett, dvs. alla tår (exklusive klor), alla svanskotor, kraniet samt (för hanar) testiklar ska medfölja kroppen.

Lodjur som faller där lodjursjakt inte får ske tillfaller staten enligt 33 § jaktförordningen. Naturvårdsverket ska enligt 38 § jaktförordningen bestämma hur omhändertagna djur ska hanteras.

Försäljning av lodjursskinn

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning eller förevisning av lodjur, lodjursskinn eller andra delar av lodjur, är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur skjutna i enlighet med detta beslut, kan Jordbruksverket efter ansökan meddela undantag från detta förbud. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Besiktningsblanketter

Besiktningsprotokoll för registrering av fällt/påskjutet lodjur, besiktning, provtagning och märkning av fällt lodjur samt för platsundersökning och eftersök finns att hämta på SVA:s hemsida: <http://www.sva.se/djurhalsa/vilda-djur/stora-rovdjur/dropbox>

Beskrivning av ärendet

Inventeringsresultat

Antalet lodjur i Sverige beräknas genom inventeringar som görs i hela landet utom på Gotland. Inventeringen regleras i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn och i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv,

lodjur och kungsörn (ändrade genom Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2012:01 och NFS 2012:12), samt tillhörande instruktioner och faktablad.

Viltskadecenter har uppdraget att sammanställa och publicera länsstyrelsernas resultat från rovdjursinventeringarna. Resultatet från inventeringsäsongen 2024/2025 visade på 234 familjegrupper i Sverige vilket motsvarar 1 367 lodjur.

I Mellersta förvaltningsområdet inventerades 96,5 familjegrupper under inventeringsäsongen 2024/2025. Det totala antalet lodjur får man genom att multiplicera antalet familjegrupper med en omräkningsfaktor. För Mellersta rovdjursförvaltningsområdet motsvarar denna faktor 5,48 eller 6,24 lodjur per familjegrupp beroende på biogeografisk region.

Lodjursföryngringar utgör endast en del av den totala lodjurspopulationen. Antalet föryngringar kan variera relativt mycket från år till år utan att antalet vuxna lodjursindivider behöver förändras i samma takt. Lodjursstammens tillväxt i Sverige är enligt tidigare forskningsrapporter främst begränsad av legal jakt i renskötselområdet och av bytestillgången i Mellansverige. Forskarna har även dragit slutsatsen att lodjursstammen inte har bristande genetisk variation och att stammen inte är hotad på nationell nivå. Regeringen bedömer i sin proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Nationella målsättningar och bevarandestatus

Sveriges nuvarande rovdjurspolitik beslutades i stora drag av riksdagen 2001, efter regeringens förslag i propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57). Det övergripande mål som godkändes var att Sverige skulle ta ansvar för att björn, varg, järv, lodjur och kungsörn skulle finnas i ett så stort antal att de långsiktigt fanns kvar i den svenska faunan och att arterna kunde sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Den 10 december 2013 beslutade riksdagen (riksdagens protokoll 2013/14:43) om regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191), där det bland annat föreslås att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Detta samtidigt som

tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Riksdagen beslutade också i enlighet med regeringens proposition om referensnivåer för stammarnas storlek och för utbredningen av rovdjursarterna i Sverige. Angående lodjur hade regeringen föreslagit att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen i Sverige ska vara 700–1000 individer och att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet i Sverige ska vara hela Sverige förutom Gotlands län. Mot bakgrund av att referensvärdena för populationsstorlek och utbredningsområde är uppnådda, bedömde regeringen att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Den 16 december 2013 tog Naturvårdsverket ställning till referensvärdena för björn, järv, lodjur och varg (NV-09661-12) inom ramen för rapporteringen enligt Artikel 17 i Art- och habitatdirektivet. När det gäller lodjur rapporterade Naturvårdsverket att referensvärdet för populationsstorleken hos lodjur är 870 individer i Sverige, fördelade på de biogeografiska områdena Alpin (140 individer) och Boreal (730 individer). Naturvårdsverket bedömde att livsmiljön för lodjuren har bra kvalitet, att framtidsutsikterna är bra och att bevarandestatusen är gynnsam.

Lodjur i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet

Sedan säsongen 2013/2014 inventeras den skandinaviska lodjurspopulationen med en gemensam metodik för både Sverige och Norge. Ett mål för den gemensamma metodiken är att tydliggöra inventeringsarbetet och åstadkomma likartade bedömningar för att få jämförbara data, såväl inom som mellan länderna. Lodjursstammen, mätt i antal inventerade familjegrupper, varierar mellan åren i mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Det kan delvis bero på naturlig variation i reproduktionen, men beror också på att det vissa år är svårare att inventera, på grund av brist på bra spårnö.

Lodjurets populationsdynamik påverkas också av andra faktorer. I mellersta rovdjursförvaltningsområdet är det tätheten av rådjur som visats ha stor betydelse för hur lodjurspopulationen kan utvecklas i området. Under inventeringssäsongen 2024/2025 konstaterades 96,5 familjegrupper av lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet vilket motsvarar ca 565 djur. Antalet djur

beräknat med viktad konverteringsfaktor (5,86) enligt "Beskattningsmodell för lodjur, Prognoser för den svenska lodjurspopulationen 2026 vid olika beskattningsnivåer under 2025" (Andrén 2025). Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för mellersta rovdjursförvaltningsområdet är 347 djur (NV-02105-23). Miniminivån för Västra Götalands län fastställdes i samma beslut till 44 djur vilket motsvarar 8 föryngringar.

Lodjursstammen i Västra Götalands län

Antalet konstaterade familjegrupper av lodjur i Västra Götalands län har varierat sedan inventeringarna började. Totala antalet lodjur i länet har sannolikt inte varierat lika mycket mellan åren. Tillgången på spårnö har stor betydelse för inventeringsresultatet. Familjegrupper kan grovt omräknas till antalet individer. Inventeringsresultatet från 2024/2025 ger 11,5 familjegrupper, vilket motsvarar en population på cirka 63 lodjur.

Bestämmelser som beslutet grundas på

I 23 c § jaktförordningen (1987:905) anges att förutsättningen för att licensjakt efter björn, varg, järv och lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Av 23 d § jaktförordningen (1987:905) följer att om det finns förutsättningar enligt 23 c § och något annat inte följer av 24 a §, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo. Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

Bestämmelserna i jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Enligt 24 a § andra stycket jaktförordningen (1987:905) får Naturvårdsverket överlämna att besluta om licensjakt efter lo

till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde. Rovdjursförvaltningsområdena är indelade enligt 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Enligt beslut (NV-03752-24) delegerar Naturvårdsverket rätten att fatta beslut om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län. Delegeringen gäller till och med den 15 april 2026. Vid beslut om licensjakt efter lodjur gäller Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur (NFS 2010:15).

Enligt artikel 12.1 a) art- och habitatdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjur återfinns i bilaga 4 a såsom en djurart av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd.

Av artikel 16.1.e) art- och habitatdirektivet följer att förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde får en medlemsstat göra undantag från bestämmelserna i artikel 12 för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Riktlinjer för förvaltningen av stora rovdjur

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Riktlinjerna antogs av EU-kommissionen 2008 och kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande om möjligheterna till jakt:

"från bevarandesynpunkt finns ingen principiell orsak till att populationerna av stora rovdjur ej kan tolerera vissa nivåer av jaktliga förvaltningsåtgärder eller att förvaltas under samma

förutsättningar som jaktbart klövvilt eller jaktbara fågelarter. Detta förutsatt att jakten är väl hanterad, vilket i detta fall innebär effektiv inventering av populationsstorlek, fastställande av lämplig tilldelning och jaktperioder, samt noggrann åtlydnad av dessa regler. En väl organiserad jakt kan potentiellt sett vara uthållig. Artikel 16 ger i sammandrag en möjlighet att tillåta jakt, och kvarhållande av traditionella jaktmetoder”

Motivering till beslutet

Beslut om licensjakt är ett undantag från ett strikt skydd och därför är möjligheten att medge licensjakt på lodjur starkt begränsad. Jakt kan endast ske om det finns stöd i något av de undantag som finns återgivna ovan. Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Syfte med jakten och strategi att uppnå syftet

Syftet med att besluta om licensjakt efter lodjur i Västra Götalands län 2026 är att stabilisera populationen ovanför miniminivån, vilken för närvarande är åtta familjegrupper. Detta för att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar lodjursförvaltning, förbättra möjligheten för samexistens mellan rovdjur och människor och på detta sätt bevara lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. Eftersom lodjursangrepp på tamdjur i länet varierat kraftigt mellan olika år är det viktigt att försöka bibehålla låga skadenivåer.

Jaktområdena har begränsats till de områden i länet där flest lodjursfamiljer har kvalitetssäkrats. Syftet står i enlighet med Riksdagens beslut den 10 december 2013 att anta propositionen ”En hållbar rovdjurspolitik”. Enligt propositionen är det mycket viktigt att de människor som påverkas av stora rovdjur ges möjlighet att finna en delaktighet i förvaltningen. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder, som bidrag för åtgärder som kan förebygga skada, ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och rovdjur. Helheten är beroende av att rovdjursförvaltningen är tydlig, förutsägbar, legitim, transparent och såväl regionalt som nationellt anpassad. Förtroendet för förvaltningen är enligt Länsstyrelsens bedömning en nyckelfaktor för lodjurets gynnsamma bevarandestatus i Sverige och i länet på lång sikt.

Förvaltningsplanen för rovdjur i Västra Götalands län som beslutats av Viltförvaltningsdelegationen, är ett betydelsefullt

dokument för rovdjursförvaltningen i länet. Att ligga över miniminivån och tillåta en selektiv och strikt kontrollerad licensjakt efter lodjur bedömer Länsstyrelsen ligger i linje med länets förvaltningsplan.

Socioekonomiska konsekvenser

Socioekonomiska aspekter i rovdjursförvaltningen utgår från rovdjurens sociala och ekonomiska påverkan på förutsättningar för människors verksamhet och vardag. Det kan innebära kostnader och nyttor med avseende på rovdjursförekomst, exempelvis rovdjursturism och rovdjursjakt, skador med konsekvenser för olika näringar, människors rädsla för rovdjur och rovdjurens påverkan på natur- och kulturvärden så som löshunds jakt.

Angreppen av lodjur på tamdjur har vissa år varit omfattande. Detta leder till höga kostnader för både fårägare och samhället samt ökad oro och psykisk stress för djurägare i drabbade områden. Angreppen riskerar också att ge minskad acceptans för arten, vilket kan resultera i motsättningar mellan den beslutade förvaltningen och lokalbefolkningen.

Annan lämplig lösning

Utöver licensjakt arbetar Länsstyrelsen med andra åtgärder för att minska konflikter mellan människa och lodjur. Bland annat betalas ersättningar vid skador och bidrag ges till förebyggande insatser, skydds jakt genomförs vid behov och informationsinsatser till jägare och tamdjursägare genomförs. För att uppnå syftet med att hålla lodjurspopulationen över miniminivån och samtidigt minska risken för angrepp på får anser Länsstyrelsen att ingen annan lämplig lösning än licensjakt finns.

Andra tänkbara lösningar för att uppnå syftet skulle kunna vara flytt eller sterilisering av lodjur. Länsstyrelsen anser att ingen av dessa lösningar är lämpliga.

Gynnsam bevarandestatus

Lodjuren bedöms ha en gynnsam bevarandestatus i Sverige och består av 1 417 djur. I Mellersta rovdjursförvaltningsområdet inventerades 101 familjegrupper av lodjur 2022/2023 vilket motsvarar 588 lodjur. Miniminivån för Mellersta rovdjursförvaltningsområdet är 356 lodjur (62 familjegrupper). Det sammanlagda uttaget av 83 lodjur som planeras vid licensjakt

i de avgränsade jaktområdena i förvaltningsområdet, bedöms inte påverka förvaltningsområdets lodjurspopulation nämnvärt.

Risken att hamna under miniminivån i mellersta rovdjursförvaltningsområdets bedöms enligt modellen vara ungefär 5 procent. Bedömningen är också att jakten inte äventyrar lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus. I Västra Götalands län fanns det utifrån det senaste inventeringsresultatet 11,5 familjegrupper, vilket motsvarar cirka 63 lodjur. Länsstyrelsen bedömer att ett uttag av tre lodjur under licensjakt fortsatt kommer att hålla antalet föryngringar över länets miniminivå på åtta lodjursföryngringar. Licensjakten bedöms därmed inte att påverka länets lodjurspopulation negativt. Länsstyrelsen bedömer vidare, baserat på förra årets inventering, att det även finns utrymme för skyddsjakt om behovet skulle uppstå.

Samverkan mellan Länsstyrelserna

I enlighet med propositionen "En hållbar rovdjurspolitik" (Prop. 2012/13:191) har länen inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet samverkat i frågor gällande förvaltning av rovdjur. Beslut om licensjakt för respektive län har grundats på Naturvårdsverket beslut om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter lodjur (NV-03752-24), beslut om fastställande av miniminivåer för lodjur (NV-02105-23), fastställt inventeringsresultat från den senaste inventeringssäsongen 2024/2025, respektive läns förvaltningsplaner, beskattningsmodell för lodjur (Rapport från SLU Viltskadecenter), gällande författningar samt målsättningarna i den svenska och internationella rovdjurspolitiken.

Licensjaktens omfattning i Västra Götalands län

De regionala förvaltningsplanerna utgår ifrån rovdjursförvaltningens juridiska och politiska ramar, och behandlas och godkänns av länsstyrelsernas Viltförvaltningsdelegationer. Beslut om licensjakt som fattas med stöd av regionala förvaltningsplaner har goda förutsättningar att uppfattas som legitima och väl förankrade hos berörda intressegrupper. Detta påverkar i sin tur toleransen för stora rovdjur och förtroendet för förvaltande myndigheter och förbättrar därmed förutsättningarna för att bibehålla gynnsam bevarandestatus för arterna.

I bedömningen ingår att risken för underskattning av lodjursstammen är större än risken för överskattning, vilket

ytterligare styrker att detta jaktuttag inte riskerar att påverka gynnsam bevarandestatus negativt. Jaktresultatet kommer att följas upp och bidra till kunskapsunderlaget för kommande förvaltningsbeslut, enligt principerna för adaptiv viltförvaltning. I och med genomförandet och utvärdering av kommande års licensjakter kommer kunskapen att öka och de osäkerheter som finns att minska. Detta är vedertagen metodik inom all viltförvaltning.

Länet har en beslutad miniminivå på åtta lodjursföryngringar. Det senaste fastställda inventeringsresultatet från 2024/2025 visar att länet berörs av 11,5 länsegna familjegrupper. Jakten är enligt Länsstyrelsen proportionerlig och kan inte bedömas få någon negativ inverkan på populationen eller gynnsam bevarandestatus. Jakten bedöms vara nödvändig för att minska konflikterna mellan människa och lodjur och därmed genom ökad acceptans långsiktigt gynna att en gynnsam bevarandestatus upprätthålls för populationen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter lodjur kan medges för att det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera lodjursstammen och samtidigt minska risken för skador på tamdjur. Aktuell beskattning är av begränsad omfattning och lämplig utifrån såväl målsättningen med jakten som stammens storlek. Jakten sker under strängt kontrollerade former och tillåter lodjursstammen i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet såväl som i Västra Götalands län att med fortsatt god marginal förbli en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Länsstyrelsen beslutar därför om licensjakt efter lodjur i enlighet med de villkor som framgår av detta beslut.

Information

Straffbestämmelser

Jakt som bedrivs mot givna villkor sker utan stöd i beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelser för jaktbrott och grovt jaktbrott finns i 43 och 44 §§ jaktlagen.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Mia Bisther, för frågor på telefon 010-2245683 eller via e-post mia.bisther@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 1285-2026 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 40 00.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

Upplysning om kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen beslutar att detta beslut ska delges genom kungörelse. Kungörelseannons införs i Post-och Inrikes Tidningar samt på Länsstyrelsens hemsida. Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen Västra Götaland, Drottninggatan 2 i Göteborg.

Delgivning anses ha skett när två veckor förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införts i tidning enligt ovan.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Eva Olsen med Mia Bisther som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Pernilla Svensson Funktionschef och Sofia Fridén Länsjurist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Kartor över tre jaktområden

Kopia till

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Mellersta Förvaltningsområdet, e-post,
Södra Förvaltningsområdet, e-post,
Polisen, registrator.vast@polisen.se,
Viltskadecenter, jens.frank@slu.se,
SVA rovdjur@sva.se,

Svenska Jägareförbundet VO7@jagareforbundet.se,
Jägarnas Riksförbund jrf@jagarnasriksforbunde.se,
Svenska Rovdjursföreningen info@rovdjur.se,
Naturskyddsföreningen kansli.vast@naturskyddsforeningen.se,
LRF info@lrf.se
Viltförvaltningsdelegationen i Västra Götalands län e-post
Fältpersonalen i Västra Götalands län e-post

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 19 februari 2026. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

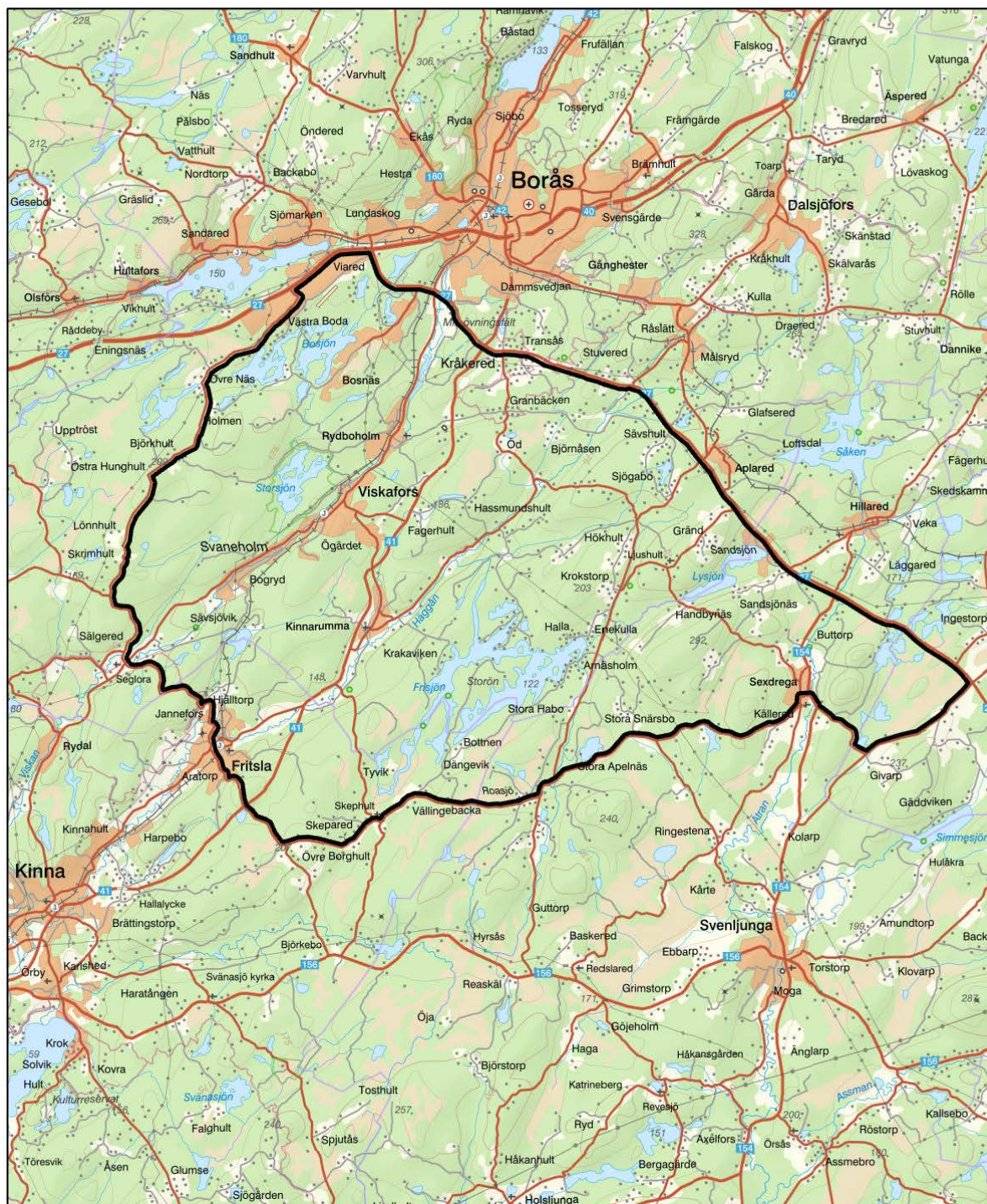
Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 1285-2026.

Bilaga 2. Jaktområden

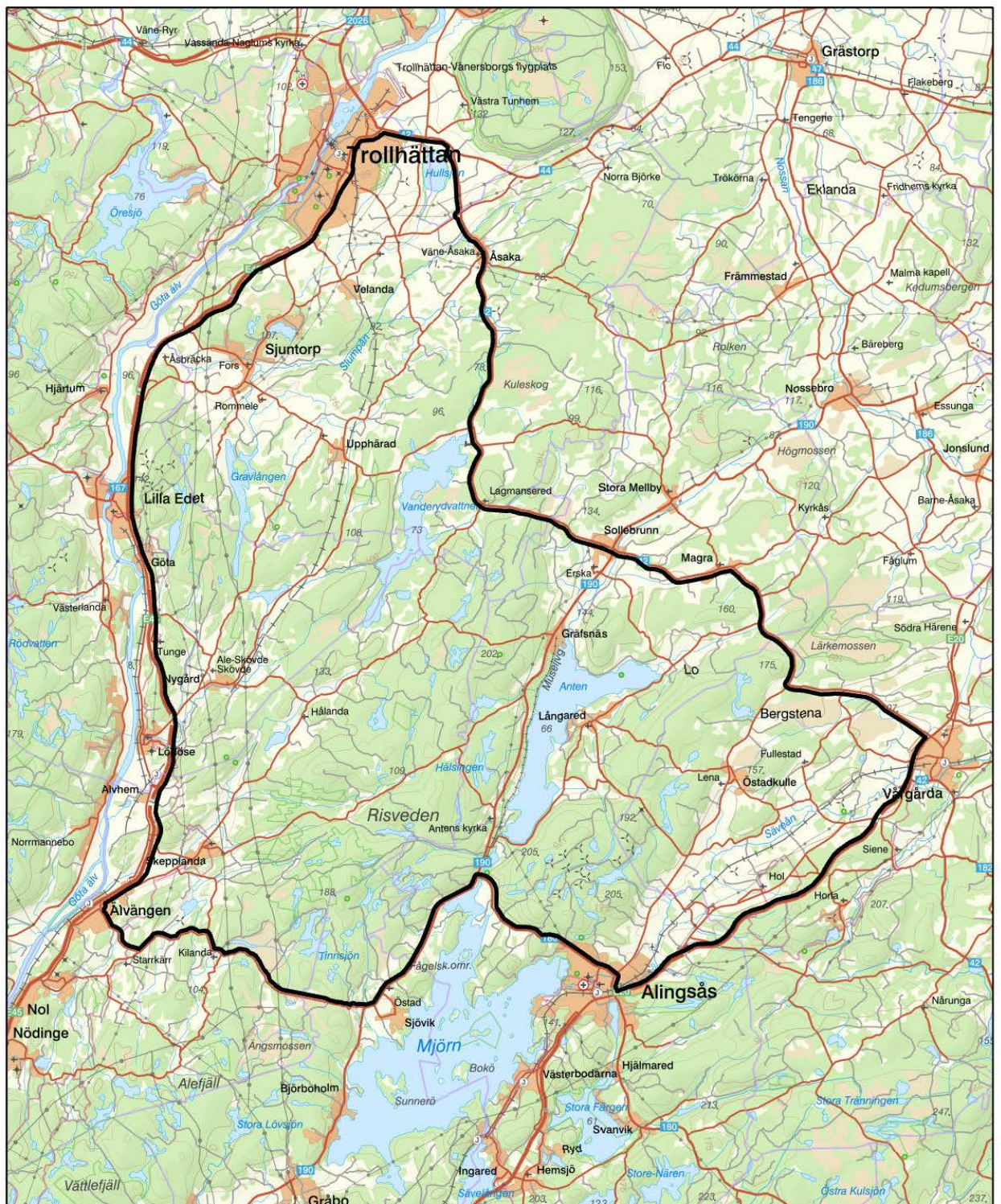

Jaktområde 1 Borås
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2026-01-15
Dnr 218-1285-2025

0 2,5 5 10 km

 Jaktområde lodjur

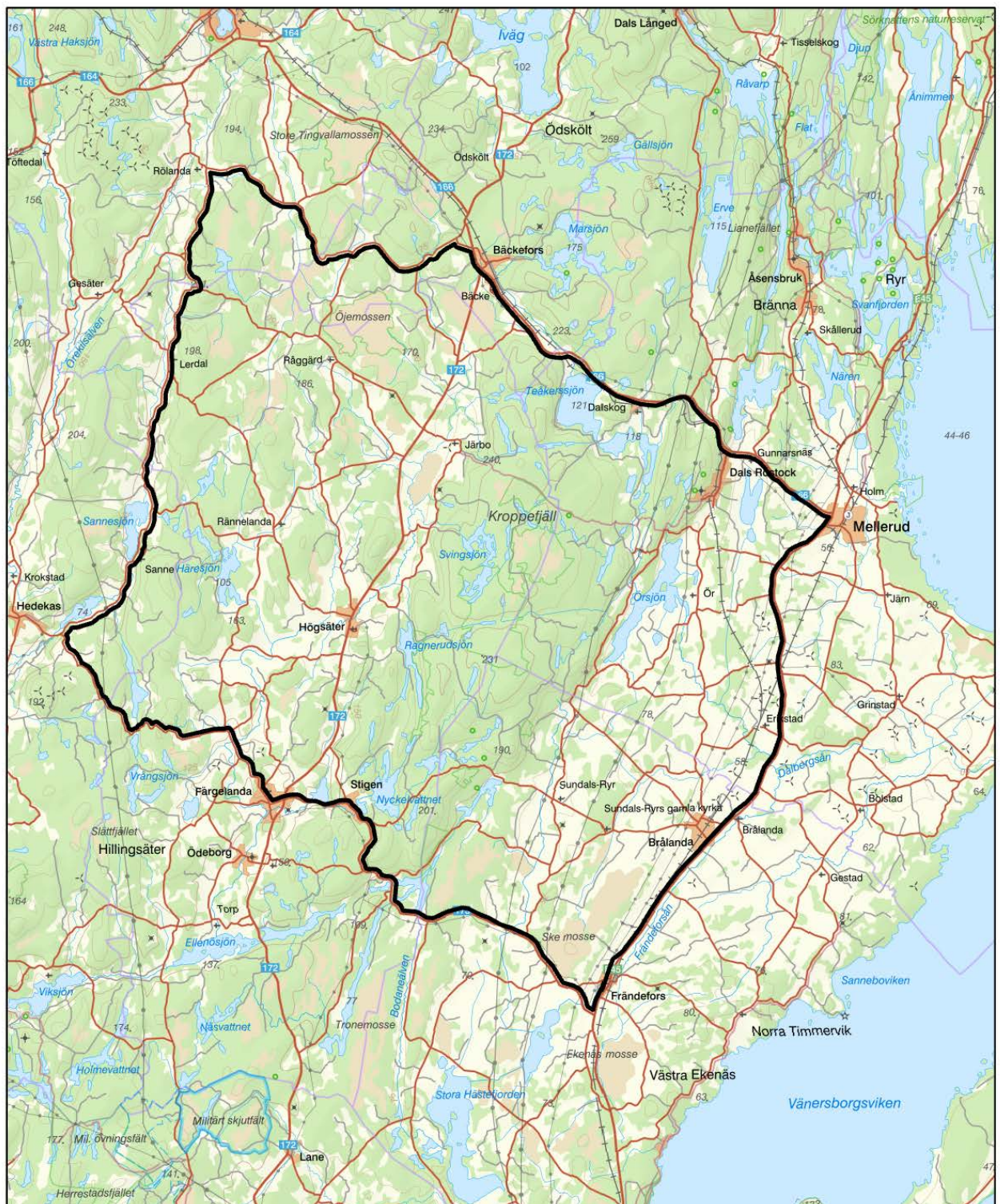

Jaktområde 2 Alingsås
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2026-01-15
Dnr 218-1285-2025

0 2,5 5 10 km

 Jaktområde lodjur

Jaktområde 3 Färgelanda
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2026-01-15
Dnr 218-1285-2025

0 2,5 5 10 km

 Jaktområde lodjur

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättslämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.